

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqq boshlagan e-mail: info@uzas.uz 2015-yil 13-fevral №7 (4302)

14 феврал — Заҳриддин Муҳаммад БОБУР таваллуд тоғлан кун

Заҳриддин Муҳаммад Бобур каби мумтоз инсонларни дунёга берган халқ ҳеч қачон хор бўлмайди, муқаррар тарзда саодатга эришади.

Ислом КАРИМОВ

“НАҚҚОШ МЕНИНГ ҲОЛИМА ТАДБИР ЭТГИЛ...”

Бобур ижодида назм ва наср уйғунлиги

“Бобурнома” асарини адабиётшуносликда улғу бобомизнинг бошидан ўтказган кунлари солномаси сифатида таърифлашади. Бу ҳақиқат. Шу қатори, алломанинг ҳаёти, руҳий ҳолатлари баёнини рубойларида ҳам кўраимиз: қисқа сатрларда олам-жаҳон маъно мужассам. Яхши-ёмон воқеаларни ўзида акс эттирган бу мисралар “Бобурнома” билан ҳамоҳанг, бири иккинчисини мазмунан тўлдириб келади.

Уларни чоғиштирганда муаллиф ҳақида янада кенгроқ маълумотга эга бўлаемиз. Агар Бобур даври, ундан олдин ўтган шоирлар ижодида рубойий жанрида аънавий ишқ, ошиқ ва маъшук, айрим ҳолларда ижтимоий масалалар қаламга олинган бўлса, Бобур рубойларида инсон ички кечинмаларининг турли-туман жиловлари, ҳаётини муаммолар ҳақидаги муаллиф ҳулосаларини ҳам кўраимиз. Бобур ҳаёти баёнида оддий инсоннинг қувонч-ташвишлари, кўнгличорлар, ёр васлию хижрон азоблари, атрофдагиларнинг, ҳатто яқинларининг хиёнатларию унга вафо қилган дўстларининг шукронаси, касаллик азобию дунё лаззатларидан завқланиш лаҳзаларини қузатиш мумкин. “Бобурнома”ни мутлола қилар эканмиз, муаллиф нафақат шох, шоир, буюк адиб, балки табиат ва гўзаллик шайдоси, гул ўстириш, бог-роғлар барпо этишга — бунёдкорлик ишларига ҳавасманд инсон сифатида кўз ўнгимизда гавдаланади. Бобур рубойлари латофатини чуқурроқ ҳис қилишимиз учун унинг Ко-бул шаҳри атрофидаги Боғи Вафони бунёд этгани ва бу боғни қандай тасвирлаганига эътибор қаратайлик. Тасвирда муаллифнинг ҳаётини беҳад севгани, назмдагина эмас, насрда ҳам юксак мушоҳадали шоирлиги яққол намоён бўлган. У боғларни ўзининг киндик қони тўкилган Мовароуннаҳрда эмас, бошқа ўлкаларда барпо этганидан маълум маънода ўқинади ҳам. Тақдир Бобурга бу ишларни ўз юртида бажаришни насиб этмади. Лекин унинг табиатида бағрикенглик, инсонларга яхшилик қилиш ва қаерда бўлмасин бунёдкорликка, гўзалликка ошно бўлиб бог-роғлар, бинолар, йўллар, масжиду мадрасалар барпо этиш иштиғи баланд эди. Бу жиҳат Бобур давлатчилик сиёсатининг ажралмас қисми, унинг гўзалликка шайдолиги...

Давоми тўртинчи саҳифада.

Заҳриддин Муҳаммад БОБУР

ЖАМЪИЯТИНИНГИЗ БОРИНИ ДАВЛАТ ТУТУНГИЗ РУБОЙЛАР

Ишлар бори кўнгулдагидек бўлгусидур!
Инъому вазифа — бори буйрулгусидур!
Ул галлаю муҳалки, деб эрднинг, бердим,
Муҳалга бўю галладин уй тўлгусидур!

Қайгунгни чека-чека қорибтур Бобур,
Раҳм айлаки, ўзидин борибтур Бобур.
Норанж йиборди сенгаки, билгайсен,
Яъники, бу навъ сарғорибтур Бобур.

Аҳбоб, йиғилмоқни фароғат тутунгиз!
Жамъиятингиз борини давлат тутунгиз!
Чун гардиши чарх будурур, Тенгри учун,
Бир-бирни неча кунни ганимат тутунгиз.

Бу олам аро ажаб аламлар кўрдум,
Олам элидин турфа ситамлар кўрдум,
Ҳар ким бу “Вақоъ”ни ўқур, билгайким,
Не ранжу не меҳнату не ғамлар кўрдум.

УЛУҒ ШОИРГА ЭҲТИРОМ

Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Ёзувчилар уюшмаси, Маънавият тарғибот маркази ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигида “Туркистон” саройида ўтказилган “Назм ва наво” кечаси Ўзбекистон Миллий боғида ва Шоирлар хибонасида буюк мутафаккир шоир Алишер Навоий таваллудининг 574 йиллиги муносабати билан ўтказилган тантаналарга улашиб кетди. Бино фойеида созандалар ажиб куйларни маҳорат билан чалишмоқда, бир томонда тасвирий ва амалий

санъат асарлари, яна бир томонда китоблар кўргазмаси...

Сўнги кўнгирик хаммани залга чорлади. Чироқлар ўчирилиб, рангбаранг нурлар оғушида товланётган сахна тўридан нуроний сиймо — Алишер Навоий томошабинлар қаршисида залворли одимлар билан юриб келади... Шоир сўзлари мақом ансамбли ижросидаги мумтоз наволарга улашиб кетади.

Бошловчилар — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Лола

Элтоева ва Шухрат Қаюмов улғу шоир ғазалларидан намуналар ўқишади. Муножот Йўлчиева, Зулайхо Бойхорова, Матлуба Дадабоева, Замира Суенова, Зариф Каримов, Фурқат Ашурралиев ва Элмурод Аҳмедов каби санъаткорлар, мақом ансамбли хонандалари ижросидаги мумтоз ашулалар муҳлислар олқишига сазовор бўлди. Халқ ёзувчилари ва бошқа ижодкорларнинг улғу бобокалонимиз ўлмас асарларининг жаҳон адабиётидаги бекиёс аҳамиятига доир фикрлари анжуман аҳлида фахр-ифтихор туйғуларини уйғотди.

ҲУМОЮН ҲАРБИЙГА БОРАДИ

Ҳумоюн — менинг катта жияним, синглимининг ўғли. Улуғ аждодларимизни эслаб юрсин деб шундай исм қўйганмиз. Ҳақиқатан ҳам келбати боболаримизнинг шон-шавкатига ярашадиган соғлом, ўзғир, билимли йигит бўлиб вояга етди.

Ҳумоюннинг бобоси ҳозир ҳаёт, тўқсондан ошган, йигитлик чоғида урушга кетиб, Германия остоналарида оёғидан яраланган кекса отахон. Отаси, биз тенгқур Эркинбой эса бир маҳаллар олис қорли ўлкаларда хизмат қилган, ҳарбийдан сочлари дув оқариб қайтган.

Яқинда синглим кўнгирик қилиб қолди. — Ака, келасизми? Тўй бошлаб кўювдик, — деди мени ҳайрон қолдириб. — Ҳумоюнгами? Қанақа тўй? Хали ёш-ку? — Тўй бўлгандаям каттаси. Ҳумоюн

ҳарбийга кетяпти, — деб қулди синглим. — Э, гап бу ёқдами? Унинг ҳазилидан қулгим қистади. Йўлга отландим. Ховлига кўни-қўшниллар, қариндош-уруғлар йиғилишган. Катта қозонларда шўрва қайнаб, ош пичмоқда. Катталар меҳмонхонада ўтирибмиз, ёшлар хизмат қилиб юришибди. Гап армия ҳақида кетди. — Бизнинг пайтда йигитлар ҳарбийга кетадиган бўлса аёллар йиғи-сиғи қилишар, қариндош-уруғ тўпналиб келар, боласини худди урушга жўнатаётгандай мотамсаро маросимлар

бўларди, — деди Эркинбой. — Мен армияга кетишимда ҳам шунақа бўлган. Бўйим паст, нимжон боламан, на қишлоқдан нари чиққанман, на тил биламан. Биров бир нима гапирса тусунмайман, тўппа-тўғри етти ухлаб тушимга кирмаган совуқ ўлкаларга бориб тушганимизни қаранг. Бир гуруҳ қорақўз-қорасоч болалар “Жулдурбат” деган қисмда хизмат қилганмиз. Асли “желдорбат” бўлсам, “жулдурбат” деб номлаб олган эдик-да. Эҳ-хе, у ердаги камситишларни, масхаралашларни, ўзга миллат болаларини қийнашларини айтсам... Эслагим келмайди, умримнинг энг ажайиб палласи ўша ёқларда қолиб кетган.

Давоми иккинчи саҳифада.

Сарвар МАМЕТОВ олган сурат

САЙЛОВ ЖАРАЁНИНИНГ НАВБАТДАГИ БОСҚИЧИ ЯКУНЛАНДИ

Ўзбекистон Халқ демократик партияси ва Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партияси вакиллари Марказий сайлов комиссиясига Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатган номзодларини рўйхатга олиш учун зарур ҳужжатларни тақдим қилди. Булар сиёсий партия раҳбарининг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодни рўйхатга олиш тўғрисидаги аризаси, сиёсий партия юқори органининг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод кўрсатиш тўғрисидаги қарори, сиёсий партия юқори органи мажлисининг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод кўрсатиш тўғрисидаги баённомаси, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг ўз номзоди овозга қўйилишига рози эканлиги тўғрисидаги аризаси ҳамда номзодни қўллаб-қувватловчи имзо варақаларидан иборат. Аввалроқ Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик

партияси ва Ўзбекистон “Миллий тикланиш” демократик партияси вакиллари ҳам ушбу ҳужжатларни тақдим этганди. Шу тариқа тўрт сиёсий партия ҳам Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларни рўйхатга олиш учун ҳужжат тақдим этиш жараёнини қонунда белгиланган муддатда якунлади. Марказий сайлов комиссияси тақдим этилган ҳужжатларни текшириб чиқиб, уларнинг сайлов қонунчилиги талабларига мувофиқлиги тўғрисида хулоса беради. Марказий сайлов комиссияси ҳузурида тузилган ишчи гуруҳлари имзо варақалари тўғри тўлдирилганлигини текширмоқда. Қонунчиликка мувофиқ имзо варақалари текшириш учун танлаш йўли билан ажратиб олинади. Сайловчилар имзолари миқдорининг камида 15 фоизи ва сайлов варақаларига имзо қўйган сайловчи-

Сайлов — 2015

лар тўғрисидаги тегишли маълумотлар текширувдан ўтказилади. Бунда Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатилган ҳар бир номзодни қўллаб-қувватловчи сайловчилар имзоларининг тенг миқдордаги сони текшириш учун ажратиб олинади.

Ишчи гуруҳи аъзолари ҳар бир имзо варақасини уларнинг тўғри тўлдирилганлиги, тузатишлар, ўчириб ёзилган жойлар ёки ўхшаш имзолар мавжудлиги каби жиҳатларни эътиборга олган ҳолда ўрганиб чиқади. Камчиликлар аниқланган имзо варақалари чуқурроқ текшириш учун ажратиб олинади.

Ишчи гуруҳи имзо варақаларини текширишни ўтказётган хонада сиёсий партияларнинг вакиллари ҳам қузатувчи сифатида иштирок этмоқда. Текшириш тугагандан сўнг баённома тузилиб, унда сайловчиларнинг тақдим этилган ва текширилган имзолари сони, ноаниқ ва ҳақиқий эмас деб топилган имзолар миқдори кўрсатилади. Ушбу ҳужжат Марказий сайлов комиссияси томонидан тегишли қарор қабул қилиш учун асос бўлади.

Сардор ТОҶИЕВ, ЎЗА муҳбири

Ифтихор

